

Список використаних джерел:

1. Бассегода Нонель Х. Антонио Гауди / пер. с исп. М. Гарсиа Ордоньес: под ред. В.Л. Глазычева. М.: Стройиздат, 1986. 208 с.
2. Кречетников А. История сепаратизма: почему Каталония обособляет себя от Испании) [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://www.bbc.com/russian/features-41474084>
3. Мюллер М. Сааков В. Каталонці та привид незалежності: невідома катастрофа [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://www.dw.com/uk /a-40870816>
4. Потаев Г. А. «Архитектурные иконы» в системе туризма. Архитектура и строительство. 2014. № 4. С. 26 – 30.
5. Роу Дж. Гауди. Архитектор и художник. М: Белый Город, 2009. 404 с.
6. Шашкова В. А. Антонио Гауди и его вклад в архитектуру Испании / Язык и культура: сборник статей XXVII Международной научной конференции. Томск, 2017. С. 164–166.
7. Cline E. The Lasting Relationship between Antonio Gaudin and Barcelona, Spain / The College at Brockport. 2011. 31 p.

Дмитро Безверхній
Науковий керівник:
д.і.н., проф. Кривошея Ір.І.

**СВІТЛО ТА ТІНІ СОЛДАТСЬКОГО ОСТРОВА: СУЧАСНА
ІНТЕРПРЕТАЦІЯ СТАЛИХ ПОНЯТЬ В ІСТОРИЧНОМУ
КОНТЕКСТІ**

Історія не припиняє пошуків нових сфер дослідницької діяльності. Однією з таких сфер є дослідження історії повсякденного життя людей, в тому чи іншому розрізі історичного часу.

Пушкарьова Н. визначає повсякденність як реальність, що інтерпретується людьми і має для них суб'єктивну значущість як цілісний життєвий світ [4, с.176]. Частиною цього світу виступають не тільки матеріальні предмети чи духовні надбання, а й художні тексти. Літературні тексти, можуть виступати цінним історичним джерелом, змальовуючи, поміж рядків, важливі обставини життя суспільства, крізь його переосмислення автором. За таких умов художній твір перетворюється із «вигадки» на «збірник» історичного знання.

Актуальність даного питання зумовлена переосмисленням колишніх норм та намаганням випрацювати нові, шляхом часткової руйнації сталих історичних понять. Метою роботи є висвітлення цієї проблеми на прикладі детективного роману Агати Крісті «Десять негрят», крізь призму повсякдення, послуговуючись працями Дж. Каррана, О. Хан, О. Коляструк,

І. Романчук та книгами самої письменниці. «Ця жінка заробила на вбивствах більше, ніж будь-яка інша, включаючи Лукрецію Борджиа» – Вінстон Черчилль про Агату Крісті [1, с. 132]. Крісті спромоглася вдихнути нове життя в жанр класичного детективу – і тим самим цілком справедливо вибороти собі титул Королеви детективного жанру.

Проте, сьогодні на полицях книгарень більшості країн світу, в тому числі й України, читач не знайде найвідомішого твору уславленої авторки – «Десять негрят». Цієї книги, нині, просто не існує. Для дотримання політкоректності було прийнято рішення змінити назву твору на «І не лишилось жодного». Відтак «Негритянський острів» перетворився на «Солдатський», а десять фігурок негрят на аналогічну кількість фігурок солдатиків. Хоча проблема навіть не в цьому, а в тому, що до жодного «оновленого» видання, зокрема й українського, від видавництва «КСД» [5], не було внесено приміток чи роз'яснень про те, що твір є видозміненим і не відповідає оригіналу. Чи корисно це з історичного погляду? Чи не призведе це до проблеми масової підміни понять, та заміни одних (реальних) смислів на інші (бажані)? Безумовно, расові проблеми конче необхідно долати. Проте без руйнації джерел, адже безповоротно втрачаються «реалії» та їхня внутрішня (когнітивна) метафора.

За визначенням дослідників С.І. Влахова та С.П. Флоріна «реалії – це слова, які називають об'єкти, характерні для життя (побуту, культури, соціального та історичного розвитку) одного народу і чужі для іншого; як носії національного та/або історичного колориту» [7, с. 105].

Когнітивна метафора відіграє важливу роль у детективах А. Крісті, беручи на себе функцію перетворення звичайного слова на нетипове. Серед когнітивних метафор в детективних творах особливого значення набувають глобальні когнітивні метафори, які збагачують концептуальний простір твору. Когнітивна метафора виникає на основі порівняльних ознак. Детектив організовано на основі метафори «сценарій помсти – дитяча лічилка»: вбивства здійснюються за лічилкою. Наприклад: «Ten little nigger boys went out to dine; One choked his little self and then there were Nine» – «Десять негрят вирішили пообідати. Один раптом вдавився, їх лишилось дев'ять...» [2, с.18]. В осучасненій версії читаємо: «Десять солдатиків за вечерею сіли. Удавився враз один – дев'ять залишилось...» [5, с.39]. «Негрятя» в детективі постають маріонетками невідомого лялькаря, який розігрує дію за лише йому відомим сценарієм. Метафора «гість на острові – негрятя з лічилки» проходить крізь весь твір [2, с. 18]. Змінивши назву, твір як першоджерело, втрачає певну долю самотності. Знавці апелюють до того, що останній рядок славнозвісної пісеньки, «І не лишилось жодного», теж підкреслює атмосферу твору. Але це не зовсім так, адже слід пам'ятати, що такого рядка у пісеньці-лічилці (у деяких її варіаціях) взагалі немає. Агата Крісті, для збереження сюжетної логіки, сама вдалася

до певних маніпуляцій, змінивши кінцівку. У деяких варіантах вона виглядає як: «Він пішов одружився, і жодного не стало» [3, с.111].

Інтелектуальному детективу притаманна така невід'ємна риса, як надвпорядкованість, якої, утім, практично не існує в реальному житті – і саме Крісті, однією з перших, змогла завуалювати надто велику кількість доказів для розслідування злочину в звичних деталях буденності [1, с.134]. Подекуди ключову роль грають неживі предмети, побутові деталі. Такі речі привертають особливу увагу в романах, і в кожній виявляється своє призначення, почасти фатальне: вони несуть страх. Усі деталі несуть значення навантаження [6, с.336].

Як бачимо, сам твір є загадкою в загадці, текстом у тексті. Його аналіз важливий не тільки для літературознавців, а й для істориків, оскільки як сам детектив, так і його доля є цінним джерелом історичних досліджень в обставинах сучасності.

Список використаних джерел:

1. Безверхній Д. Поезія сучасного життя, або Розповіді з мораллю // Дніпро. 2016. №9. С. 130-136.
2. Богданова О. В. Когнітивна метафора в аспекті перекладу (на матеріалі англійських детективних творів А. Крісті) // Германістика у ХХІ століття. 2014. С. 17-19.
3. Карран Д. Агата Кристи: Секретный архив: детективный роман; пер. с англ. В. Тирдатова. Москва: Эксмо, 2010. 496 с.
4. Коляструк О. А. Предмет історії повсякденності: історіографічний огляд його становлення у зарубіжній та вітчизняній історичній науці // Український історичний журнал. 2007. № 1. С. 174–184.
5. Крісті А. І не лишилось жодного: роман; пер. з англ. Н. Хаєцької. Харків: Книжковий Клуб "Клуб Сімейного Дозвілля", 2017. 288 с.
6. Романчук І. В. Особливості літературного стилю Агати Крісті // Актуальні проблеми сучасної іноземної філології. 2014. Вип. 2. С. 332-337.
7. Хан О. Особливості перекладу реалій у контексті детективної оповіді // Південний архів. 2009. Вип. 46. С. 105-109.